

Sita
Brahmachari

Červené
lístie

Červené
lístie

The text 'Červené lístie' is rendered in a black serif font. The word 'Červené' is on the top line, and 'lístie' is on the bottom line. The letters are intricately decorated with black line-art elements: small leaves and stems are attached to the 'Č', 'e', 'v', 'e', 'n', 'é', 'l', 'í', 's', 't', 'i', 'e'. A prominent feature is a large, stylized leaf that curves around the 'l' and 'í' of 'lístie', ending in a small teardrop-shaped pendant with a dotted line above it.

Sita
Brahmachari

Červené lístie

slovar

Copyright © Sita Brahmachari 2014
Translation © Oľga Kralovičová 2016
Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o.,
Bratislava 2017

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy sa nesmie reprodukovať ani šíriť v nijakej forme ani nijakými prostriedkami, či už elektronickými, alebo mechanickými, vo forme fotokópií či nahrávok, respektíve prostredníctvom súčasného alebo budúceho informačného systému a podobne bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

ISBN 978-80-556-2468-6

„V každom z nás žije túžba po domove.
Po bezpečnom mieste, kam môžeme ísť takí,
akí sme, a nikto sa nás na nič nepýta.“

Maya Angelou: *Všetky božie deti potrebujú
cestovné topánky.*

1. kapitola

„Stúpam a stúpam až nad bazy a dívam sa na svet ako vták. Všade poletuje lístie, červené lístie plné vášne, hnevu a smútku. Je čas zapalovať ohne. Rok sa chýli ku koncu a les sa hýbe. Je čas rozmotat spleť popínavých rastlín a vrátiť sa v čase.“ Stará bezdomovkyňa Elder zatriasla konárom a na zem padla sprška lístia. Zasmiala sa a rozhodila rukami, akoby privolávala búrku.

Aisha strčila kľúč do zámky.

„Určite nemôžeš ísť k nám? Mama varí,“ spýtala sa Muna a oprela sa o záhradný múrik.

„Dnes nie. Liliana chce, aby som bola doma. Vraj sa so mnou musí o niečom porozprávať.“

Dievčatá chvíľu trkotali po somálsky, chichotali sa a potom sa rozišli.

Liliana sa strhla, keď sa dvere zatvorili.

„Ahoj,“ pozdravila ju Aisha a šla rovno do svojej izby.

„Ahoj, zlatko!“ Liliana sedela pri kuchynskom stole obklopená ceruzkami, papiermi, nožnicami, lepidlom a niekoľkými napoly dopitými šálkami kávy. Ruky sa jej trochu triasli, keď uhládzala ďalšiu fotografiu v albume svojej nevlastnej dcéry. *Buď rozumná, buď pokojná, veď je to iba prvé stretnutie*, upokojovala sa Liliana, lenže na tom, čo cítila k Aishi, nebolo nič rozumné. Odložila lepidlo a na okraj stránky začala kresliť jemný vzor z nôt a natahovala tak čas. Možno to naozaj mala nechať na sociálnu pracovníčku, nech to Aishi oznámi ona.

Liliana si predstavovala, ako stojí s Aishou v bezoblačný deň na brehu mora; Aisha a všetci ostatní vyzerali šťastne a spokojne, kým ona sama s hrôzou hľadela na obrovskú vlnu, ktorá akoby sa ich chystala všetkých pohltiť. *Je prirodzené, že sa tak cítiš*, utešovala sa Liliana, lebo prilipla k Aishi už v prvý deň, keď ako malé dievčatko s najsmutnejšími očami na svete vošla po špičkách do jej dverí a nakukla dnu, akoby sa bála, že byt môže každú chvíľu vybuchnúť.

Liliana si stisla ruky, aby sa jej prestali triasť.

„Pod' sa pozrieť, Aisha! Pridala som nejaké nové fotky, kde ste s Munou a vašou kapelou.“

„Akou kapelou?“ zasmiala sa Aisha, vošla do kuchyne a nakúkala Liliane ponad plece. „Raz sme spolu spievali v škole, to predsa neznamená, že sme kapela.“

„No ale mohli by ste byť. Boli ste najlepší.“

„To hovoríš ty.“

„Lebo je to pravda,“ Liliana pokrčila plecami, v duchu sa usmiala a prevracala stránky Aishinho životného príbehu

– Liliana ten album nazývala rozprávková knižka a niekedy zápisník, aby to neznelo tak vážne. Každému dieťaťu, o ktoré sa starala, taký robila. Bola to jeho osobná história zaznamenaná slovom i obrazom tak, aby dieťa i tí, ktorí sa oň budú starať v budúcnosti, videli cestu jeho života. Zaznamenávala ich pokroky a dávala im pocit, že majú vlastnú minulosť.

Vedela, že niektorí pestúni si s nimi nedajú toľko práce, no Liliana mala vždy pocit, že takéto drobnôstky sú to najmenej, čo môže urobiť pre deti, ktoré prijala do svojho domova.

Aishine prvé kresby v albume boli z čias, keď odmietala rozprávať. Na jednej bola Aisha ako bábätko schúlené v obrovskom obrázku matky. Pri tom pohľade Liliane vždy zvieralo hrdlo. Keď videla tú kresbu prvýkrát, plakala. Veď kto by sa mohol čudovať, že to dieťa chce vliezť naspäť do svojej matky a narodiť sa znovu? Aishin životný príbeh bol už teraz príliš dlhý a komplikovaný. Sotva sa dalo uveriť, že ešte nemá ani trinásť.

Pri Aishiných opisoch, ako odišla zo Somálska a cestovala do Británie, pukalo Liliane srdce. Mala iba desať rokov, no podarilo sa jej presvedčiť úrady, že má dvanásť. Liliana nikdy nezabudne na deň, keď sa jej s tým dievčatko priznalo.

„Pôjde to ľahšie, ak budeš predstierať, že máš o pár rokov viac. To mi povedal sprievodca.“

„Ako si predstierala, že si staršia?“ spýtala sa Liliana.

„Takto!“ Aisha sa natiahla, aby bola vyššia, a na tvár nasadila chladnú masku, cez ktorú neprenikli nijaké emócie.

Trvalo dlho, kým prestala byť ostražitá a tú masku si zložila.

Teraz Liliana skúmavo hľadela na Aishinu usmiatu tvár. Žasla, aký pokrok jej nevlastná dcéra od tých ťažkých prvéch dní urobila. „Nechcela by si si to začať písať sama?“

Aisha pokrútila hlavou.

Keby som mala písať svoj životný príbeh sama, toľko vecí by som zmenila, pomyslela si. Bez ohľadu na to, ako sa Liliana snažila album spestriť, aj napriek všetkým tým ozdobám Aishi ustavične pripomínal, že ju odtrhli od ľudí, ktorých milovala.

Liliana pozrela na svoju zverenkyňu, prilepila posledné fotografie Aishinej kapely a potom pod ne napísala mená – Aisha, Muna, Somaya, Mariam – a album zatvorila. Zdalo sa jej, že teraz je vhodná chvíľa nadhodiť citlivú tému.

„Môžem sa pozrieť?“ spýtala sa Aisha a naklonila sa nad Lilianu.

„Pravdaže, je to tvoj príbeh.“

Liliana opatrne podala album Aishi. Mohla by jej to povedať, keď budú spolu čítať tieto stránky.

Už dávno si Aisha album neprezerala, ale teraz si všimla, ako Liliana pozorne zdobila jej príbeh a lepila doň malé spomienky na ich spoločné chvíle. Aisha si teraz uvedomila, že Liliana sa v albume vracala naspäť, pridávala vlastné kresby a kúsky látky zo šiat, ktoré mala Aisha oblečené

v daný deň na konkrétnej fotografii. Liliana zriedka niečo vyhadzovala. Tieto malé útržky látok ju vracali do minulosti.

Aisha sa dotkla červeného zamatu zo sukne. Pamätala si, aká bola mäkká a príjemná na dotyk. Liliana potľapkala po vankúši na stoličke vedľa seba. Aisha si sadla a Liliana sa pritisla bližšie, takže sa dotýkali plecami.

„Takmer nemôžem uveriť, že už som tu dva a pol roka.“ Aisha zalistovala na začiatok na formálne, strojom písané záznamy z dní predtým, než sem prišla bývať, a bola rada, že Liliana sa tieto stránky nepokúšala ozdobiť. *K tým časom nemožno pridať nič, aby som z nich mala lepší pocit*, pomyslela si, keď čítala fakty o vlastnom živote.

Aisha prišla na letisko v Heathrowe sama.

Aishin prvý deň v azylovom dome Monmouth House.

Aishin prvý deň v základnej škole v Bishope.

Aisha dostala štatút utečenca.

V tejto časti boli väčšinou oficiálne fotografie z pasu, na ktorých bolo plaché dievčatko s dlhými tenkými vrkočmi, ktoré sa nechcelo fotografovať. Bez hidžábu pripadala čudne aj sama sebe. Pri pohľade na svoju desaťročnú tvár bez závoja, takú odhalenú pred svetom, takú osamelú, znova pocítila ťarchu a chlad studeného kameňa v žalúdku ako vtedy. Občas sa niekto z pracovníkov v domove snažil vyfotografovať ju s ostatnými deťmi, no Aisha vždy stála trochu bokom, akoby žila v inej dimenzii. A presne tak sa aj cítila, keď sa pevne objímala okolo drieku a túžila po teple domova.

„Smutná kapitola,“ Liliana upokojujúco položila ruku Aishi na chrbát, listovala ďalej na začiatok ich spoločných chvíľ a vlastnoručne vyrobené stránky. „Pozri, koľko je tu šťastných spomienok!“

Aisha Lilianu objala: „To všetko si urobila ty.“

„Urobili sme to spolu,“ opravila ju Liliana.

Odkedy boli spolu, Aishin život sa zmenil. Z traumatizovaného dieťaťa vyrástla sebaistá mladá žena a pri každom kroku na tejto ceste ju Liliana držala za ruku.

Liliana sa naklonila dopredu a prešla prstom po vete na stránke.

„Pamätáš sa? Tvoje prvé slová.“

„Cítim, že som tu v bezpečí,“ nahlas prečítala Aisha. „Nepovedala by som to nikdy nikomu okrem teba.“

Liliana si utrela slzu z oka. Bála sa, že ak len spomenie stretnutie s rodinou, ktorá by mohla Aishu adoptovať, mohlo by to otriasť jej pocitom bezpečia. No možno iba rozmýšľa sebecky. Slúbila vlastným deťom, ktoré boli teraz už dospelé, že Aisha bude jej posledná chovankyňa, ale v duchu si už predstavovala, že si Aishu nechá, až kým nepôjde na vysokú školu. Liliana si dokonca predstavovala i fotografie z jej promócie – *Také múdre dievča* – a nepochybovala, že Aisha jedného dňa naplní svoj sen a stane sa právničkou. V duchu sa Liliana rozhodla, že vykročia do budúcnosti spolu: Aisha pôjde na univerzitu a Liliana skončí s pestúnskou starostlivosťou – a pôjde do dôchodku.

Liliana si zhlboka vzdychla. *Už som sa mohla naučiť, že život nie je vždy krásny a jednoduchý! Kto by si bol pomyslel,*

že niekto ponúkne domov somálskej tínedžerke s traumatickou minulosťou? Striaslo ju. *Veď toto je len úvodné stretnutie. Ak Aisha nebude chcieť ísť, nikto ju nebude nútiť. Možno to k ničomu nepovedie.* Všetky argumenty jej preleteli hlavou a Liana sa zahanbila, že je taká sebecká. Snažila sa vychutnávať si pohľad na Aishinu vážnu dôverčivú tvár, ale príznak masky, ktorú kedysi toto dieťa nosilo, ju prenasledoval a tá spomienka akoby vrhla na obidve dlhý pochmúrny tieň.

Počkám do zajtra. Poviem jej to zajtra.

2. kapitola

Zak si sadol na posledný schod a hľadel do prázdna.

„Ponáhľaj sa! Nemôžeš si dovoliť zase meškať do školy,“ zavolala naňho Shalini ponad zábradlie. Zak hľadel na znepokojenú tvár svojej opatrovateľky, potom si prehodil baťoh cez plece a donútil sa vstať.

„Drž sa ďalej od toho lesa. Choď radšej bližšie pri ceste,“ to boli posledné Shalinine slová, kým vyšiel von.

Lebo čo? spýtal sa v duchu Zak a prešiel cez zhrdzavenú kovovú bránku na okraji lesa. Vždy bol najšťastnejší v lese za starým domom so svojim otcom, keď hľadali najlepšie miesto, kde si postavia bunker alebo rozostavia kolíky na kriket. Nebolo to tak dávno, čo sa tam prechádzali, držiac sa za ruky, a vyspevovali hlúpe pesničky.

Spomedzi konárov padal malý červený list. *Ak ten list chytím, všetko bude zase normálne.* Zriedka sa stávalo, že niečo nechytí. Natiahol ruku, ale vo chvíli, keď mal list bezpečne pristáť v jeho dlani, ho zachytil vietor a odletel.

Zak si vzdychol. *Čo je to so mnou? Ako sa môže niečo zmeňte tým, či chytím, alebo nechytím padajúci list?* Ibaže tak sa

v poslednom čase cítil – ako list vznášajúci sa vo vetre, ktorý privolať niekto iný, netušiac, kde pristane.

Zak hľadel, ako list dopadol na neďalekú tabuľku. *Vitajte v lese Domovina*, čítal, keď sa obďaleč ozval hlasný pomätený krik. Zak sa skrýl za strom a zatajil dych.

„No tak, Crystal moja, neplač. Moje brucho ti vyspevuje uspávanuku. Počúvaj ten hladný škrkot-hrkot. Počuješ to? Až sa trasú korene mojich dubov.“

Zak opatrne vykukol spoza hrubého kmeňa. Mohol by natiahnuť ruku a dotknúť sa starej ženy s opuchnutou vráskavou tvárou, doštipanou a poodieranou – jej pokožka vyzerala ako odlupujúca sa kôra starého stromu. Predpokladal, že môže mať toľko rokov ako jeho stará mama, keď zomrela, ale možno aj viac, vlastne oveľa viac. Strapaté ohnivo červené vlasy jej padali na chrbát. Do prameňov na hlave si zaplietla lístie, ktoré vyzeralo ako koruna. Zak vyvaloval oči na jej oblečenie. Bez rozmyslu si na seba navliekla rôzne kusy odevu, akoby to boli vrstvy lístia. Vďaka tomu vyzerala ako handrový koberec, ktorý raz mama priniesla domov z Afriky. Nedalo sa presne povedať, čo má oblečené a aká je v skutočnosti pod tými vrstvami oblečenia – veľká či malá. Pri chôdzi spodničkami zametala zem. Všetko jej oblečenie však ako maskovanie farebne ladilo s hrdzavými tónmi jesene.

Spamätaj sa. Veď je to iba stará bezdomovkyňa. No Zak od nej nemohol odtrhnúť oči. Bola tak blízko, že počul, ako jej škvírka v bruchu.

„No tak, Crystal, moja, neplač. Moje brucho ti spieva uspávanuku.“

Vtedy si uvedomil, že žena má v háčkovanom vlnenom šále, v ktorom bolo viac dier ako vlny, zavinuté bábätko. Stará žena bábätko tíšila, no ono sa ani nepohlo, ani nevydalo zvuk. Zakovi zovrelo srdce. *Čo s ním robí? Ukradla ho niekomu z kočiaka?*

Odlahlo mu, keď videl, že po strmom chodníku prichádza mladá žena so psom. Čím bola bližšie, tým hlasnejší sa mu zdal starenin hlas.

„Prichádza lesná bludička. Cítiť jej voňavku. Nič pre mňa, iba čo ma štekli v nose. Musím z nej kýchať.“

Starena si pritisla bábätko bližšie a kolísala ho. Pod šálom nebolo badať nijaký pohyb.

„Ide sem. Čo myslíš, Crystal? Prejde rovno popri nás? Bude predstierať, že sme neviditeľné? Ako tá niekto môže nepoľutovať, moja maličká?“

Potom otrčila batôžtek pred seba, akoby ho ponúkala. Pes pribehol, oňuchal ho a potom pohodil hlavou. Mladá žena sa snažila podíť bližšie, no potom sa i ona odvrátila a ponáhľala sa preč.

„Nemohli by ste nám venovať pár drobných na šálku čaju? Nie? Prešla okolo nás so skleným pohľadom, akoby sme boli neviditeľné. Ako starý peň s hrčovitými koreňmi. Vlastne už nič iné ani nie som.“

Nato stará žena pustila bábätko na zem, až to zadunelo a vyklzlo z prikrývky. Zak sa prudko nadýchol a chcel vyskočiť z úkrytu, keď sa smerom k nemu zakotúlala plastová hlava s otvorenými modrými očami. *Som ja ale idiot. Je to len bláznivá stará bezdomovkyňa, ktorá sa túla po lese*

s *bábikou*. Napriek tomu mal Zak pocit, že by mal niečo urobiť. Niekomu to povedať. *Ako možno človeka v jej veku nechat v takomto stave? Ako to, že sa o ňu nikto nepostará? Neďaleko odtiaľto je predsa útulok pre bezdomovcov – určite by tam mohla ísť.*

Žena si unavene sadla na peň a prezerala si bosé nohy. Sotva sa podobali na chodidlá. Vydúvali sa naviacerých miestach, ako keď spod zeme vyrastajú huby. Bola tak blízko, že z nej Zak cítil zatuchlinu. *Vychádza ten pach z jej nôh?*

„Musím si spočítať prsty. Zistiť, či mám ešte všetky... Aby som cítila, ako podo mnou chrupčí červené lístie...“ rozprávala sa sama so sebou, no potom akoby si všimla, že jej *bábätko* zmizlo, a začala ho hľadať po zemi okolo seba. Nasadila *bábike* hlavu na plastový krk a potom ju pohladkala po lícach. „Nechcela som ťa pustiť, zlatko,“ hrkútala, znovu zobrala *bábiku* do náručia a pevne ju zamotala do deky. *Bábike* trčali nohy, a tak ich starostlivo zakryla.

„Zem sa hýbe, prichádza jeseň a zima je za rohom.“ Ženu striaslo, akoby už cítila chlad. Otočila sa k Zakovmu úkrytu a vetrila, akoby cítila jeho prítomnosť.

Vedela celý ten čas, že ju pozorujem? Zak sa zachvel. Potom žena bez varovania vstala a zamierila rovno k nemu, takže bol nútený vytackať sa z úkrytu. Cúval, keď sa naňho uškrnula a odhalila zbierku pokrivených hnijúcich a vypadaných zubov. Chytila spodný konár a začala pomaly liezť na strom.

„Hore, len hore nad bazy, aby som sa na všetko pozrela z výšky ako vták. Všade lieta lístie, červené lístie plné vášne, hnevu a smútku. Je čas rozložiť ohne. Rok sa končí a les sa hýbe. Teraz tichučko, Crystal.“ Starena zavrela oči a nastavila tvár teplému slnku, ktorého lúče dopadali pomedzi stromy a zaplavovali les tajomným jantárovým svetlom. Nakláňala sa dopredu a pozorne počúvala tichú pieseň, ktorá sa niesla parkom. Zak ju teraz počul jasne, lebo dievča, ktoré ju spievalo v nejakom cudzom jazyku, prichádzalo bližšie. Hlas malo hlboký a jemný.

„Ide niekto mladý, ale šťastný ako škovránok. Počúvajú tú pieseň sladkú ako perie, jemnú ako med.“ Žena si poklopkala po hlave, akoby vďaka tomu mal jej mozog pracovať lepšie. „Jemnú ako *perie* a sladkú ako *med* – šťastie znie rovnako v každom jazyku.“

Zak začal cívať po chodníku. Cítil, ako ho ženin pohľad páli, keď sa zrazil s dievčaťom s modrou šatkou na hlave. Odrazu prestalo spievať a spýtavo pozrelo zo Zaka na starenu, ktorá na nich oboch zhora trúsila omrvinky. Ozvalo sa škriekanie havranov. Dievča sa ponáhľalo preč a oprášovalo si šatku a plecica.

„Prepáčte, moji milí,“ volala žena, akoby sa prebrala. „Iba som krmila vtáky. Musím kŕmiť vtáky. Niektoré preleteli dlhú, dlhú cestu, ďalej, ako sa Elder vôbec dostala.“

Dievča sa obrátilo a vymenilo si prekvapený pohľad so Zakom, potom pokrčilo plecami a šlo ďalej.

„Hovorte si, čo chcete, no aj slová môžu zraniť, ale niekedy je osamelosť najhoršia. Hej, chlapče!“

Zak si uvedomil, že beží, no hoci bol rýchly, starenine náreky ho dohnali. Ozývali sa mu v hlave a odmietali stíchnuť.

Keď vyšiel na cestu, oprášil si zo saka omrvinky.

Osamelosť je najhoršia...

Vykročil po neuveriteľne strmom svahu do novej školy a v hlave mu zas a znovu zneli jej slová.